

Egyenlő Bánásmód Hatóság

Budapest

Tárgy: civil szervezetek észrevételei az Egyenlő Bánásmód Tanácsadó Testület által meghirdetett társadalmi vitával kapcsolatban

Tisztelt Egyenlő Bánásmód Hatóság!

Az Egyenlő Bánásmód Tanácsadó Testület által összeállított, az azonos nemű személyek tartós életközösségével kapcsolatos segédanyagot áttekintettük és az alábbi észrevételeket tesszük.

1. Megjegyezzük, hogy véleményünk szerint az azonos nemű párok együttélésének oly módon való szabályozása, amely nem azonos jogintézmény keretében történik a heteroszexuális párokéra vonatkozóval, diszkriminatív, miután minden, a házasságénál kevesebb jogot biztosító rendezés hátrányos megkülönböztetést valósít meg, így ezen megoldásokat nem támogatjuk.

Diszkriminatív álláspontunk szerint az említett szabályozás akkor is, ha egyébként azonos jogokat biztosít, de más néven, illetve eltérő jogintézmény keretein belül teszi azt. A jogszabályok normatív funkcióját is figyelembe véve, amennyiben egy szabályozás azonos jogokat biztosít különböző társadalmi rétegeknek, de más elnevezéssel, azzal jelen esetben azt üzeni, hogy az azonos nemű kapcsolatok más (kevesebb) értékűek, mint a heteroszexuális kapcsolatok, a melegek még mindig nem részesülhetnek a házasság intézményének előnyeiben, valamint, hogy az esetleges többletjogok akár visszavonhatóak is lehetnek. Egy olyan szabályozás, amely másnak, mint házasságnak nevezi az azonos nemű párok együttélését, bátoríthatólag hathat az ilyen kapcsolatban élők diszkriminációjára.

2. A leendő szabályozással a jogok és kötelezettségek harmonikus rendszerét lenne célszerű bevezetni, mert olyan rendezés nem lehetséges, amely tartalmazza azon jogok többségét, amelyek a házassághoz fűződnek, ez véleményünk szerint sértené ugyanis az alkotmányt, a házasság alkotmányos kiemeltségét, hiszen az élettársi közösség nem helyettesítheti a házasság jogintézményét, nem lehet annak alternatívája.

Abban az esetben, ha az élettársi kapcsolat további házassági jogi elemekkel bővülne, úgy fel kellene vennie a házassággal együtt járó kötelezettségeket is. Ennek hiányában ez a jogintézmény is alkotmányellenes lenne, mert nem egyszerűen helyettesítené a házasságot, hanem kifejezetten arra irányulna, hogy annak hatályát lerontsa, feleslegessé téve az intézményt.

3. Az új Polgári Törvénykönyv tervezetében foglaltakat üdvözlendőnek tartjuk, mert az élettársi jogviszonyra vonatkozó szabályokat a Ptk. családjogi könyvében helyezi el, azaz családjogi viszonyként kezeli az élettársak kapcsolatát, a kölcsönös együttműködési és támogatási kötelezettség kimondása mellett. A tervezet előrelépést jelent az eddigi rendszerhez képest, mert bővíti az élettársak jogait a kapcsolat megszűnése esetére tartási, lakáshasználati jogosultsággal és bevezeti az élettársi jogviszony fakultatív nyilvántartását is. A tervezet nem teszi magáévá azonban a házassághoz hasonló regisztrált élettársi kapcsolat kötelező bevezetését szorgalmazók elképzeléseit, csupán lehetővé teszi a fakultatív nyilvántartást. A tervezet szerinti regisztráció nem kötelező, csak a kapcsolat tényének bizonyítását könnyítené meg és ezen jogintézmény jogkövetkezmenyei azonosak lennének a jelenleg létező, nem bejegyzett élettársi kapcsolatával.

4. Az érintett társadalmi réteg célja a segédanyag 4. pontjában említett holland és spanyol modell bevezetése, házasság elnevezéssel, teljes jogegyenlőséggel, a valódi jogi garanciákkal bíró bejegyzett párkapcsolat intézménye mellett létezően. Ezen bejegyzett partnerkapcsolat az élettársi jogviszony és a házasság intézménye között helyezkedne el és a házasság intézményéhez hasonló joghatásokat tartalmazna például az öröklés, az örökbefogadás vagy a mesterséges megtermékenyítés területén.

5. A jogalkotó feladata első lépésként az élettársi közösség jogintézményének továbbfejlesztése lenne, amely érdekében véleményünk szerint egyrészt döntenie kell arról, hogy regisztráció esetén elsősorban az azonos neműek együttélését akarja-e szabályozni, vagy nem, majd meghatározni, hogy kikre vonatkozzon a szabályozás, ezt követően eldönteni, hogy mely államok rendszerét kövessük és végül harmonizálni azt az öröklés, az örökbefogadás, a reprodukció és a szülői felügyelet létező szabályaival.

6. Az esélyegyenlőség elősegítéséhez összehangolt jogszabálmódosításra, új családfogalom bevezetésére, a bejegyzett élettársi kapcsolat fentiek szerinti rendezésére, majd a teljes jogú házasság azonos neműek részére való bevezetésére van szükség.

Ezen túlmenően a transzneműek jogaira és a mesterséges megtermékenyítésre vonatkozó társadalmi igényről és a leendő szabályozásukról kellene társadalmi vitát indítani.

Véleményünk szerint felvilágosításra van szükség már az iskolában arról, hogy az erkölcs nevében a személyiségi jogok nem korlátozhatóak és, hogy a melegek jogai nem speciális jogok, hanem emberi jogok.

7. Magyarországon jelentős az igény az élettársi jogviszony továbbfejlesztésére, mert évente hozzávetőlegesen harminc-negyven, azonos neműek közötti élettársi szerződés köttetik a melegek részére nyújtott jogsegélyszolgálatok keretein belül, amely ügyfelek szinte mindegyike élne a házasság lehetőségével is.

Budapest, 2007. március 22.

Tisztelettel:

a Háttér Társaság a Melegekért Egyesület, az Igazságosság és Esélyegyenlőség a Nemek között Egyesület és a Patent Egyesület nevében

dr. Rakaczki Hajnalka